

NIEUWE UITGAVEN

EHS TRYNWÄLDEN-BÛTENFJILD

Bij de Wielenwerkgroep bestond al geruime tijd de wens om de natuurwaarden van de ecologische hoofdstructuur (EHS) 'Trynwälden-Bûtenfjild' in kaart te brengen. Dit bestrijkt gebieden als Grootte Wielen, Bouwepet, Ottema-Wiersmareservaat, Sippenvennen en Houtwiel. Zodoende werden vanaf 1997 van september tot april tweemaandelijks watervogeltellingen georganiseerd en werd de gehele EHS gebiedsdekkend op broedvogels geïnventariseerd in het voorjaar van 2000. Deze uitgebreide rapportage, uitgegeven als een handige werkmap, geeft de resultaten weer en gaat nader in op bescherming, beleid, veranderingen en er worden richting natuurbeheerders en beleidsmakers aanbevelingen gedaan.

Aandacht voor het Groot dikkopje in 'EHS Trynwälden-Bûtenfjild'

foto: Dick Goslinga

Wat meteen opvalt is de verzorgde lay-out van de map. De gebiedskaarten zijn zeer fraai in kleur weergegeven en ook zijn gebieds- en soortfoto's in kleur te bewonderen. Daarnaast zijn gegevens over dagvlinders opgenomen en wordt het voorkomen van diverse libellensoorten en de Noordse woelmuis gememoreerd. De rapportage geeft een goed beeld van de natuurwaarden van het uitgestrekte gebied, hoewel de broedvogelinventarisatie natuurlijk maar een momentopname is. Het is jammer dat er geen oude tijdreeksen van broedvogels zijn opgenomen, want de Wielenwerkgroep moet toch een fraaie reeks van de Kemphaan in het Groote Wielengebied in haar computer hebben zitten.

Eenzijds is het rapport duidelijk geschreven voor de betrokken natuurbeheerders en beleidsmakers, want natuurdoelpakketten en de betekenis van het voorkomen van soorten schatten aan de hand van referenties als AVIS (een computerprogramma voor 'vogelkundige beheersevaluatie', zoals dat heet) is aan de primaire veldmens (gelukkig) niet besteed. En daar valt ook wel wat over te zeggen, want de ecologische soortgroep die je vandaag verzint, kan morgen in de prullenbak, omdat dat soort groepen voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Wat dat betreft verdient het aanbeveling dit soort fraaie rapporten te schonen van dergelijke verzinsels. Anderzijds slaat de Wielenwerkgroep met het rapport de plank goed raak, want vooral het nader uitlichten van de veranderingen waar de betreffende gebieden en soorten aan onderhevig zijn en de aanbevelingen die gedaan worden, zijn bittere noodzaak. Het pleidooi voor robuustere verbindingzones dan de huidige 'fietspad-brede' greppels die met veel geld neergelegd worden en een consistentere beheer van zeldzame graslandtypen als de zomerpolders mogen er wat dat betreft zijn. Al met al een groot compliment voor een noest stuk veldwerk en een verzorgde uitwerking van de gegevens. En nu al die vogels, dagvlinders, libellen en Noordse woelmuizen op de voet blijven volgen, ofwel monitoren!

Freek Nijland, 2002. EHS Trynwälden-Bûtenfjild, rapportage over een gerealiseerd deel van de Ecologische Hoofdstructuur in Fryslân. Rapport Bureau N, publicatie nr. 8. Uitgave Wielenwerkgroep, Gytsjerk. Formaat 32 x 25 cm, ringmap, grotendeels in kleur, 49 pagina's + bijlagen, prijs € 5,00. Te bestellen via Bureau N, Emmakade 107, 8921 AH Leeuwarden (tel.: 058-2125690, e-mail: bureau-n@planet.nl).

Romke Kleefstra

VOGELTREK OVER NEDERLAND

Het tellen van overtrekkende vogels op een vaste telpost is een fenomeen binnen een deel van het Nederlandse wereldje van vogelaars, maar kennelijk hebben Friezen daar niets mee. Eén blik in dit nieuwe boek leert ons dat van de 121 telposten in Nederland er slechts drie in Fryslân gesitueerd zijn, waarvan één op Ameland. Daarnaast kom ik in het veld bar weinig Friezen tegen die opgewonden vertellen over dat ze na een dag lang staren naar de lucht toch maar even iets van 70 overtrekkende Buizerds hadden en ook mijzelf zegt dat trektellen verhipte weinig. Mogelijk dat 'Vogeltrek over Nederland' daar verandering in kan brengen, want hierin zal ongetwijfeld de meerwaarde van het trektellen naar voren komen.

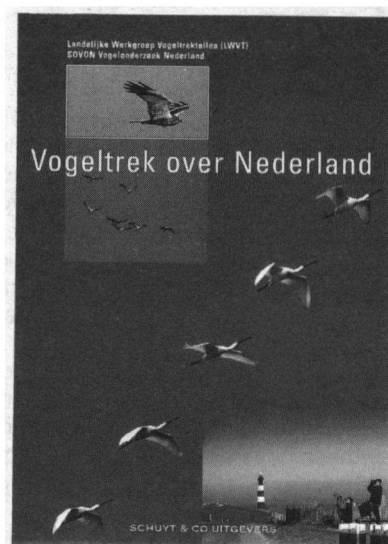
De doelstellingen zijn duidelijk. Men wil weten in wat voor aantallen vogels doortrekken, in welke periode van het jaar en van de dag, welke richting de vogels aanhouden, wat voor regionale verschillen in trek er zijn binnen Nederland en of er trendmatig

ge veranderingen zijn in het aantal doortrekkers. Ruim 67.000 uren werd er geteld en dat leverde 23 miljoen getelde vogels op. De resultaten worden weergegeven in soortbesprekingen, opgedeeld in secties als algemene soorten, schaarse soorten en zeldzame soorten. Daarbij wordt het seizoenspatroon in weinig oogstrelende grafieken per regio weergegeven (Noordzeekust, Midden-Nederland, West-Nederland en Hoog-Nederland). Ook worden trends gepresenteerd van de aantallen per jaar in de periode 1980-93. De trekrichtingen worden op kaartjes gepresenteerd en het doortrekpatroon over de dag wordt per maand weergegeven. Aan de hand van dit alles worden de patronen in de trek over Nederland uitvoerig besproken, gaat aandacht uit naar de omvang van de zichtbare landtrek en naar de trends onder trekvogels.

Dit alles doorgeworsteld te hebben, resten toch enkele vragen. Wat zegt zo'n overvliegende vogel nu echt over ons landschap? Tenminste, wat vertelt het ons wat we al niet wisten aan de hand van bijvoorbeeld watervogeltellingen en -studie in ons Waddengebied? Wat heeft dat trektellen met monitoring te maken? Het boek doet geloven dat trektellen trends van vogels in kaart brengt en monitoring is, maar dat het aantal ganzen en Slechtvalken is toegenomen wisten we al van ander, gedetailleerder onderzoek. En wat ik absoluut mis zijn fenologische veranderingen, ofwel: wat is er veranderd in de aankomst en het vertrek van soorten in voor- en najaar? Juist dat lijkt me met het oog op klimatologische veranderingen de moeite waard en het moet zonder meer uit die berg gegevens te halen zijn.

Beter had men van de 67.000 teluren een kleine 10.000 af kunnen snoepen en die spenderen aan een wat betekenisvollere, dieper biologische uitwerking van de gegevens. Wellicht had dat meer interesse kunnen winnen bij diegene die dat trektellen niet bijster interessanter vindt dan het scoren ('twitchen') van een Amerikaanse gestreepte strandloper in de Ezumakeeg.

Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen (LWVT) & SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Vogeltrek over Nederland. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem. ISBN 90 6097 566 9. Formaat 30 x 21,5, genaaid, gebonden, full colour, 432 pagina's. Prijs: € 40,90. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Romke Kleefstra